

Aan het College van B&W van de gemeente West Betuwe
Postbus 112
4191 CC Geldermalsen

Geldermalsen, 18 oktober 2022

Betreft: Ongevraagd advies m.b.t. het Coalitieakkoord West Betuwe 2022-2026

Geacht college,

Hierbij ontvangt u ons ongevraagd advies inzake het Coalitieakkoord West Betuwe 2022-2026.

Op 3 maart 2022 heeft de Adviesraad een thema-avond gehouden voor de lijsttrekkers of hun plaatsverangers van alle partijen die meededen aan de raadverkiezingen van 2022. Het doel van deze avond was om onze prioriteiten mee te geven, zodat deze mogelijk een rol zouden kunnen spelen bij een op te stellen coalitieakkoord.

Inmiddels is het college gevormd en een coalitieakkoord opgesteld door vier van de aanwezige partijen. Voor ons als Adviesraad aanleiding om te onderzoeken in hoeverre onze prioriteiten in dit coalitieakkoord terug te vinden zijn. We doen dat in de vorm van een ongevraagd advies aan het college.

Conform de Verordening Adviesraad Sociaal Domein West Betuwe 2020 brengen we dit advies uit aan het college. Volgens deze verordening worden ongevraagde adviezen niet doorgestuurd naar de Gemeenteraad. Gezien de aard van het advies vinden we het belangrijk dat dit advies ook ter kennis wordt gebracht van alle raadsfracties. Wij sturen daarom een afschrift naar alle raadsfracties. We denken overigens dat dit in lijn is met uw coalitieakkoord. In hoofdstuk 1 staat immers 'Raad, college en organisatie zijn zichtbaar en benaderbaar (..) en op de hoogte van wat er speelt.'

Bij dit advies volgen we de hoofdstukken van het coalitieakkoord. We gebruiken onze prioriteiten daarbij als toetssteen. Voor de volledigheid sturen we onze prioriteiten mee.

Vooraf merken we op dat we in het coalitieakkoord veel positieve aanknopingspunten zien. We hopen dat alle plannen waargemaakt kunnen worden. Toch hebben we ook een aantal opmerkingen / aanvullingen, die we kort noemen en voorzien van onze adviezen.

Hoofdstuk 1 – Dienstverlening en bestuurscultuur

Dit hoofdstuk raakt onze eerste prioriteit: 'Een toegankelijke en ondersteunende Gemeente West Betuwe'. We hebben op 3 maart ingezet op: 'West Betuwe als meest menselijke gemeente in Gelderland'. We ervaren de toegankelijkheid van de gemeente als moeizaam.

Uw visie en voorgestelde activiteiten zijn wat dat betreft een stevige stap in de goede richting, maar wat o.i. ontbreekt en/of anders kan is:

1. Werken aan een organisatiecultuur met minder hart voor regels en meer hart voor mensen. Ons advies is om hier hoge prioriteit aan te geven.
2. Verbeteren van het thuisbezorgen van paspoorten en rijbewijzen. Nu wordt alleen in uiterste gevallen thuisbezorgd, wanneer er een zeer gegronde reden voor is. Ook wordt dit pas na ruim 2 weken thuisbezorgd, terwijl anders in publiciteit gesuggereerd wordt. Ons advies is om dit te verbeteren.
3. Verbeteren van feedback; we denken dat een ombudsman van toegevoegde waarde is, maar alleen wanneer deze volledig onafhankelijk is. Nu is de gemeente zelf verantwoordelijk voor klachtenafhandeling en dat heeft o.i. nog niet tot zichtbare verbeteringen geleid. Ons advies is om de ombudsman een volledig onafhankelijke positie te geven met voldoende bevoegdheden.
4. 'Inwoners krijgen inzage in de voortgang van hun aanvraag of worden daarvan proactief op de hoogte gehouden'. De praktijk is helaas anders. Te vaak krijgen inwoners na 7 weken en 6 dagen (de uiterste wettelijke termijn) een brief met aanvullende vragen, toezegging of afwijzing. Dat is conform de wet, maar zeker niet proactief en schrijnend voor inwoners die ondersteuning hard nodig hebben. Op 3 maart hebben we daar verschillende voorbeelden van gegeven. Ons advies is om het aanvraagproces zo in te richten dat inwoners zo snel mogelijk antwoord krijgen zo snel mogelijk een beslissing horen.
5. Begrijpelijke taal: Helaas is er soms geen enkele communicatie (zie ook punt 4 hiervoor), raken aanvragen zoek, wordt er pas gecommuniceerd wanneer de inwoner zelf belt of reageert, is de communicatie vaak nog te ingewikkeld en is de communicatie toegesneden op inwoners die digitaal vaardig zijn. Ons advies is om de communicatie op al deze punten te verbeteren / vereenvoudigen.
6. Werken aan een proactieve cultuur. Wanneer zich problemen voordoen, zoals dit voorjaar met de energieprijzen en deze zomer met de snel oplopende inflatie, staat onze gemeente niet vooraan met maatregelen en ideeën om inwoners te ondersteunen. We zien dat er andere gemeenten zijn die hierin sneller en creatiever zijn. We adviseren om te werken aan een proactieve cultuur waarin problemen die ontstaan sneller en creatiever worden aangepakt.
7. We meten de gebruiksvriendelijkheid van diensten en formulieren en verbeteren die waar nodig. Dit is voor de adviesraad ook een belangrijk punt. Waarom moeten bijvoorbeeld chronisch zieken ieder jaar opnieuw aantonen dat ze chronisch ziek zijn? Waarom moeten bij aanvraag van minimaregelingen vaak dubbele bewijzen worden toegevoegd (én bankafschriften, én huurcontracten, én zorgverzekeringpolis, etc.). Waarom moeten inwoners met een uitkering die al door Werkzaak worden gecontroleerd, bij aanvragen opnieuw al hun papieren inleveren? Bij aanvragen is er bijvoorbeeld ook geen extra ruimte voor opmerkingen/aanvullingen door de inwoner. We adviseren om deze vereenvoudiging versneld op te pakken vanuit het principe dat de meeste mensen deugen.
8. Het verwijzen naar ingekochte ondersteuning beter regelen. Er wordt veel ondersteuning ingekocht, de gemeente is een verwijzer. Daardoor is de toegang tot de hulp ondoorzichtig, een bos waar je al snel de bomen niet meer ziet. De overdracht kan beter geregeld worden. Zodra verwezen is moet men het nu zelf uitzoeken, er wordt vanuit de gemeente onvoldoende nagegaan of de cliënt goed geholpen is en of de andere partij de problemen goed oppakt. Dit noemden we al precies zo bij onze prioriteiten en zien we niet terug in het coalitieakkoord. Voor ons een belangrijk punt, we adviseren om hier nu ook echt werk van te maken.

9. Bevoegdheden adviesraad. We adviseren om de Verordening Adviesraad Sociaal Domein West Betuwe 2020 zo aan te passen dat ook onze ongevraagde adviezen door het college altijd worden doorgestuurd naar de raad.

Hoofdstuk 2 – Kerngericht werken

10. We begrijpen de nadruk van coalitiepartijen op kerngericht werken. We vinden het daarom jammer dat onderbelicht blijft wat dit voor het sociaal domein betekent. We adviseren daarom om met concrete plannen te komen op welke wijze in het kerngericht werken extra aandacht gegeven wordt aan het sociaal domein.

Hoofdstuk 3 – Wonen en openbare ruimte

11. Statushouders lijken nog steeds een voorrangpositie te hebben bij de toewijzing van woningen. Eigen inwoners die een woning zoeken staan daardoor (nog) langer op de lijst – wachttijden tot 8 jaar zijn geen uitzondering. We adviseren om meer sociale huurwoningen te realiseren en daarbij inwoners eerlijke kansen te geven om deze woningen toegewezen te krijgen.
12. We constateren dat er nog steeds weinig doorstroommogelijkheden zijn voor ouderen. Ons advies is om te zorgen voor meer mogelijkheden, zoals appartementen. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de huurprijs die nu betaald wordt voor de huidige woning.

Hoofdstuk 6 – Zorg en welzijn

13. Op 3 maart hebben we al aangegeven dat we positief staan tegenover 'Bouwen aan sociale kracht' en het principe dat voorkomen beter is dan genezen. Tegelijkertijd hebben wij te maken met actuele problemen van inwoners, waardoor ook veel aandacht voor 'genezen' nodig blijft. Er zijn nu problemen, voorkomen ervan helpt dan niet meer. Dat vraagt om voldoende budget en om een toegankelijke en menselijke gemeente (zie onze adviezen bij hoofdstuk 1). Wij adviseren om bij budgettering voldoende ruimte te blijven laten voor actuele problemen. We adviseren tevens om voorsnog niet te streven naar kostenbesparing maar naar een goed functionerend sociaal domein.
14. Al jaren spreekt de gemeente over een KP4 actieplan of iets dergelijks. De praktijk is dat KP4 inwoners geen consultants zien, niet worden gesproken en altijd met rust worden gelaten. We adviseren daarom om daadwerkelijk in actie te komen met een gerichte aanpak voor deze groep inwoners. Graag denken we met u mee over zo'n gerichte aanpak.
15. U wilt de bestaande bibliotheekvoorzieningen en -programma's behouden, wij adviseren u om de bibliotheek gratis te maken voor inwoners met een inkomen tot 200% van het sociaal minimum. Dat kan hopelijk ook helpen in de strijd tegen laaggeletterdheid.

Hoofdstuk 7 – Sport, kunst, cultuur en recreatie

16. Wij adviseren u om op sportgebied ook voortdurend aandacht te hebben voor de inclusie agenda.

17. Wij adviseren u om de ondersteuning van ouders met financiële problemen laagdrempelig te maken / te houden zodat de kinderen kunnen blijven bewegen en sporten. Wij adviseren u om dit ook goed en ruim te communiceren.
18. Wij adviseren u om besturen en coaches van sportorganisaties in te schakelen bij het opsporen van eenzaamheid en andere sociale problemen. Coaches kunnen soms problemen signaleren die anderen niet zien.

Hoofdstuk 10 – Natuur, landschap en milieu

19. We missen in dit hoofdstuk nadrukkelijke aandacht voor energie armoede en voor maatregelen die inwoners die financieel beperkte middelen hebben toch kunnen nemen om energie te besparen. We adviseren u om na te gaan welke (extra) maatregelen en inspanningen hier mogelijk zijn.

Hoofdstuk 11 – Veiligheid en openbare orde

20. Op 3 maart hebben we al aangegeven dat meer werk gemaakt zou moeten worden van de aanpak van drugsdealers. Wie dat zijn is allang bekend, de plaatsen waar gedeald wordt ook. Behalve dat dit veel overlast geeft past het in de aanpak van goed jeugdbeleid om met kracht op te treden tegen drugsgebruik en -handel. Wij adviseren u dit dan ook krachtig ter hand te nemen.
21. Uit oogpunt van sociale veiligheid ondersteunen we uw lobby voor een politieloket. Wij adviseren u dan ook dit met kracht op te pakken.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein West Betuwe

M.C. Korteweg (secretaris)
Adviesraad Sociaal Domein West Betuwe
Herman Kuijkstraat 15-16
4191 AH Geldermalsen